

ЛІНГВІСТИЧНИЙ І СОЦІО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 81'243

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/689-692

Володимир КРАСНОПОЛЬСЬКИЙ
професор кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

ЧИ ПРАВДА, ЧИ ВИГАДКА: ЯК ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ТРАНСФОРМУЄ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Динамічні перетворення в сучасному світі, процеси глобалізації актуалізують потребу в перегляді вектора розвитку освіти. Мета сучасної освіти – навчання здобувачів вищої освіти вмінню самостійно здобувати потрібну інформацію, виокремлювати проблеми та шукати шляхи їх раціонального вирішення, вмінню критично аналізувати одержані знання та застосовувати їх для вирішення нових завдань. Сучасна система навчання має сформувати у студента мету навчання і бажання вчитися; підтримувати мотивацію до навчання та креативної діяльності; забезпечити кожного студента індивідуально адаптованими навчальними посібниками; надати можливість кожному студенту навчатись за індивідуальним графіком; безперервно оцінювати результати навчання і на їх основі корегувати навчальний процес.

Процес навчання іноземним мовам супроводжується підвищенням рівня тривожності. Стан тривожності знижує рівень мотивації, успішності діяльності і потребу в досягненні успіху. Використання інформаційних технологій дозволяє враховувати індивідуальні особливості здобувачів вищої освіти. Тому розробка методів оцінювання нервово-емоційного стану та методики зниження рівня тривожності у процесі іншомовної підготовки є актуальною.

Розроблена методика ґрунтується на використанні методів комп'ютерного поліграфного обстеження, що дозволяють отримати об'єктивний результат на основі контролю психоемоційного стану здобувачів вищої освіти.

Виходячи з функціонального призначення поліграфа, під поліграфною перевіркою розуміють вимірювання нервово-емоційної реакції організму випробуваного на запропоновану інформацію (текстову, графічну, звукову) з подальшим представленням результатів реєстрації цих параметрів в аналоговому або цифровому вигляді, призначеному для оцінки достовірності повідомленої інформації [1].

Залежно від ступеня емоційного напруження вимірюються наступні фізіологічні показники обстежуваного: серцево-судинна активність, електричний опір шкіри, тип дихання; зміни параметрів дихання, електрична активність ділянок кори головного мозку. Вищеперелічені зміни нейрофізіологічних станів організму лежать в основі методів оцінювання нервово-емоційного стану: комп'ютерної електроенцефалографії та комп'ютерного поліграфного обстеження.

Оптимальні умови проведення психофізіологічних досліджень з використанням поліграфа:

Час проведення:

– Найкращим часом для проведення дослідження вважається перша половина дня, а точніше ранкові години (з 9:00 до 12:00). Це пов'язано з біологічними ритмами людини: вранці пік працездатності та активності, а також кращий контроль над емоціями.

– Перед дослідженням рекомендується нормальний сон (не менше 7-8 годин). Недосип може призвести до підвищеної тривожності та зниження концентрації уваги, що

може негативно вплинути на результати дослідження.

Тривалість:

– Зазвичай психофізіологічне дослідження триває 2-4 години. Цього часу достатньо для проведення тестування та отримання достовірних результатів.

– Більш тривале дослідження може призвести до стомлення особи, яка проходить дослідження, що може негативно вплинути на його результати. Підготовка. За 1-2 дні до дослідження замовник повинен повідомити особі, яка проходить дослідження, про:

– Необхідність утриматися від споживання заспокійливих, наркотичних та психотропних речовин, алкоголю. Ці речовини можуть впливати на психофізіологічний стан людини, що може призвести до недостовірних результатів дослідження.

– Важливість виспатися. Недосип може негативно вплинути на концентрацію уваги та емоційний стан.

– Необхідність прийти на дослідження в призначений час. Запізнення може призвести до зриву дослідження.

Протипоказання. Психофізіологічне дослідження не проводиться в наступних випадках:

– Вік особи, яка проходить дослідження, менше 14 років. Обстеження особи старше 14 років, але молодше 18 років, можливе лише за наявності письмової згоди законного представника.

– Фізичне або психологічне виснаження особи, яка проходить дослідження, сонливість або неконтрольоване збудження. Ці стани можуть негативно вплинути на результати дослідження.

– Наявність у поліграфолога інформації про психічне захворювання або психічний розлад особи, яка проходить дослідження, а також загострення будь-якого захворювання, що може впливати на серцево-судинну або дихальну діяльність.

– Наявність у поліграфолога інформації про вживання обстежуваною особою сильнодіючих психоактивних речовин (наркотиків або сильнодіючих лікарських препаратів), або наявність інших ознак вживання цих речовин.

– Вагітність особи, яка проходить дослідження.

Процес іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти може супроводжуватися несприятливими емоційно-діяльними станами: емоційний стрес, апатія і фрустрація, пов'язані з невідповідністю рівня знань здобувачів вищої освіти програмним вимогам. Однією з основних причин цих станів є підвищений рівень тривожності під час навчання. Стан тривожності негативно впливає на рівень мотивації, знижує успішність навчальної діяльності та потребу в досягненні успіху.

Труднощі щодо одночасного зняття показників за допомогою різних датчиків унеможливають використання комп'ютерного поліграфа при роботі з академічною групою на заняттях з іноземних мов, наприклад, під час підсумкового контролю. Для оцінювання психоемоційного стану здобувачів вищої освіти у випадках, коли необхідна групова організація процесу навчання та контролю, доцільно використовувати голосовий комп'ютерний поліграф для безконтактної діагностики на основі аналізу різних характеристик і параметрів голосу.

Перевагою голосового поліграфа є те, що об'єктом дослідження є голос студента, тому немає необхідності підключати до нього будь-які датчики; запитання можуть ставитися в нормальному темпі завдяки тому, що використовується невралгічний симптом стресу, на відміну від хімічної реакції, яка досить повільно протікає; студент може відповідати неоднозначно, що усуває неприродність; об'єктом дослідження є голос, аналізуватися також може запис відповіді, виступи, ділової гри; обстеження може проводити викладач, а не поліграфолог.

Увесь набір уведених даних може бути проаналізований з допомогою статистичного алгоритму, що навчає, аби передбачити можливість сумнівних або хибних відповідей. Інший рівень аналізу може бути використаний в окремих випадках для оцінювання розмови в цілому.

Технологія багат шарового аналізу голосу визначає рівень таких емоцій: рівень хвилювання (Pexc), рівень збентеження PConf (Confusion), рівень напруги (стресу) PStr (Stress), рівень роздумів PReas (Reasoning), рівень зосередженості PConc. (Concentration), рівень невідповідностей PDisp. (Disparity), глибокі емоції PPoe (Profundity of emotions).

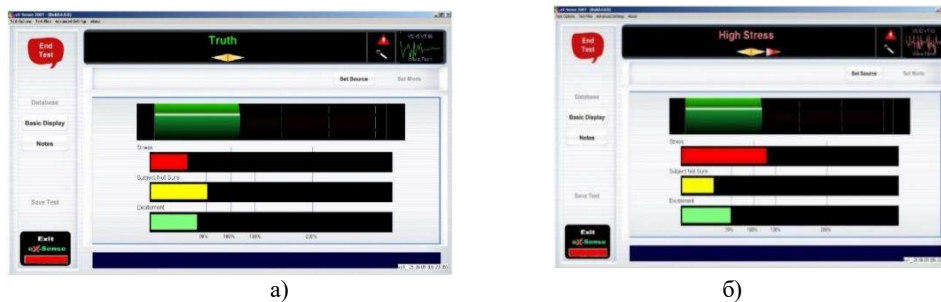

Рис. 1. Приклад робочих вікон голосового поліграфа eX-Sense:
а) рівень упевненості; б) високий рівень стресу

Ефективність викладання іноземних мов залежить від врахування психолого-фізіологічних особливостей здобувачів вищої освіти.

У педагогічних дослідженнях неодноразово зазначалося, що ті, кого навчають, засвоюють один і той же навчальний матеріал з різною швидкістю та якістю через те, що вони належать до різних психологічних типів особистості. Різниця в швидкості та якості засвоєння інформації зумовлена каналами сприйняття інформації (візуальний, аудіальний, кінестетичний).

Застосування описаної типології особистості у викладанні сприяє засвоєнню навчального матеріалу, тому студент сприймає інформацію в зручній для нього формі. Специфіка викладання іноземних мов полягає в тому, що заняття, як правило, проводяться в невеликих групах, що збільшує ймовірність ефективного застосування типології особистості для діагностики психологічних типів учнів, формування таких груп з метою налагодження ефективного контакту між викладачем і студентами.

Урахування домінантного каналу сприйняття інформації дозволяє скорегувати процес навчання та самонавчання іноземних мов так, щоб сприйняття і засвоєння інформації було високоефективним.

Технічні можливості поліграфа дозволяють показувати студентам групи спеціально дібраних слів і фіксувати позитивну реакцію на ключові слова, властиві зазначеним вище групам (аудіали, візуали, кінестетики).

Для перевірки результатів тестування за допомогою голосового поліграфа частина здобувачів вищої освіти пройшла тест на стандартному поліграфі. Одночасно з презентацією слів датчики поліграфа фіксували жестикуляцію, позу, дихання, тембр і тон голосу. Розбіжності між результатами тестувань були незначними.

На етапі констатувального експерименту результати тестів з виявлення домінантних каналів сприйняття інформації підсумовуються. Залежно від отриманих результатів студенти розподіляють на три групи: аудіали, візуали, кінестетики.

Методика визначення домінуючого каналу сприйняття інформації полягає в аналізі поліграфом реакцій здобувачів вищої освіти на ключові слова, властиві групам людей (аудіали, візуали, кінестетики).

Для перевірки результатів тестування голосового поліграфа, частина здобувачів вищої освіти були протестовані на традиційному поліграфі. Одночасно з презентацією слів, датчики поліграфа фіксували жестикуляцію, позу, дихання, тембр і тон голосу. Розбіжності між результатами тестувань були незначними.

Під час основного етапу навчання студентам пред'являється навчальний матеріал у формі, відповідній їх домінуючим каналам сприйняття.

Для аудіалів матеріал подається переважно з використанням аудіофайлів, візуалам у вигляді таблиць.

Оскільки кінестетики найкраще сприймають матеріал через відчуття, то спілкування з живою людиною буде найбільш ефективним. Тому їм рекомендується робота в режимі Т (Teacher) → S (Student) або консультації за допомогою програм онлайн-спілкування (типу Skype, Net meeting або ін.).

Для реалізації розробленої методики навчання іноземним мовам на основі обліку домінуючого каналу сприйняття інформації були розроблені посібники на основі Веб-технологій «Інтерактивна граматики англійської мови» та «Інтерактивна граматики німецької

мови».

Студент може сам вибрати форму подання навчального матеріалу (схематична, текстова, відео) на основі власних відчуттів і рекомендацій викладача про домінуючий канал сприйняття інформації.

Ще однією метою другого етапу є розроблення технології емоційної підтримки як форми допомоги користувачеві за рахунок нейтралізації його деструктивних емоційних станів, розвитку внутрішніх засобів корекції, саморозвитку та самовідновлення, підвищення власної професійної компетентності та професійної майстерності.

З метою зниження рівня тривожності здобувачів вищої освіти під час комп'ютеризованого тестування використовувалися різні репліки. Для оцінки ступеня впливу реплік комп'ютера була розроблена наступна методика: в ході виконання тестів в залежності від поточного результату студент чує коментарі комп'ютера з різною емоційним забарвленням від різко негативного до підбадьорливого (Get lost, Don't be silly, So far so good, Think it over, Don't worry. Relax, Calm down, You'll make it, Easy, Well done, Clever boy /girl).

Графічне зображення даних поліграфа дозволяє простежити реакцію кожного студента на коментарі комп'ютера. Різко негативні репліки викликали у здобувачів вищої освіти почастищення серцебиття і дихання, посилене потовиділення і т.д. Позитивні репліки сприяли нормалізації та поліпшенню психоемоційного стану studentів, зниження рівня тривожності.

Проведене експериментальне дослідження показало можливість використання обліку індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, підвищенні ефективності комп'ютеризованого навчання, що включає емоційну підтримку користувача, в порівнянні з традиційним навчанням і вчасно вносити корективи в навчальний процес.

Розроблена методика навчання іноземним мовам на основі обліку домінуючого каналу сприйняття інформації є ефективною і дозволяє значно підвищити рівень успішності здобувачів вищої освіти.

У ході експериментального навчання студенти придбали внутрішню стійкість до стресових ситуацій, підвищили самооцінку і мотивацію до навчання. Застосування реплік комп'ютера з різним емоційним забарвленням може допомогти знизити рівень тривожності здобувачів вищої освіти і поліпшити їх емоційний стан.

Перспективним напрямком є розробка способів і засобів функціональної діагностики здобувачів вищої освіти/учнів, які враховують їх індивідуальні психо-емоційні особливості.

1. Розен Г.І. Психофізіологічні параметри людини, які можна вимірювати для діагностики приховування інформації, та їх співвідношення з увагою тестованого. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці: Київ, 2017. № 4 (17). URL : <http://expert-nazarov.com/nomera/844-2017-4-17>.

УДК 811.161.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/692-694

Борис ЛОГВИНЕНКО

професор кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ПЕРЕВЕДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ЛАТИНСЬКУ ГРАФІКУ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Збройна агресія, розв'язана російською федерацією проти України стала викликом для нашої держави та усього цивілізованого світу загалом. З іншого боку, агресивна політика нав'язування «руського мира» викликала гостре несприйняття в українському суспільстві. Як наслідок, були активізовані процеси декомунізації й дерадянзації, збільшилась самосвідомість населення, ще більш дієвою стала реалізація євроінтеграційних прагнень.

Одним з найбільш дискусійних питань, що викликають значний суспільний